
Činnost cyklistických jednotek belgické armády na počátku světové války (1914).

„Bulletin belge des sciences militaires“ přinesl v listopadovém čísle 13. ročníku vzpomínku na podniky cyklistických jednotek belgické armády na počátku světové války 1914.

Pokládám za vhodné seznámiti s ní i naše čtenáře.

*

19. září 1914 rozhodlo se vrchní velitelství belgické armády, která byla zatlačena k Antverpám, utvořiti 7 cyklistických rot. Jejich úkolem mělo býti rušiti komunikace v té části Belgie, kterou Němci již obsadili, aby tak byly co nejvíce bržděny jejich transporty vojsk a zásobování.

Každá rota měla býti složena ze 2 důstojníků, z 5 četařů, z 9 desátníků a ze 100 mužů dobrovolně se hlásících. Mezi nimi měl býti 1 četař, 1 desátník a 10 mužů od ženijního vojska, kteří by se vyznali v zacházení s třaskavinami, aby mohli ničiti železnice, telefonní a telegrafní vedení atd.; mimo to měli býti v tom počtu 2 muži — šoféři motocyklů a 1 mechanik pro správu kol.

Tyto rotý byly utvořeny 20. září a při shromáždění následujícího dne byly jim dány povšechné směrnice, které obsahovaly asi toto:

vyptávati se obyvatelstva za tím účelem, aby byla seznána situace nepřítelů, postavení a síly jeho stráží atp.;

s ničím se obyvatelstvu nesvěřovati; v tom smyslu poučiti mužstvo;

úmysly velitele může znáti jen zástupce velitele oddílu a nikdo jiný;

rozšiřovati falešné zprávy, jako že Angličané vykládají v Antverpách a Rusové v Calais; zveličovati sílu vlastní jednotky;

nikdy se neubírat dvakrát touže cestou, při pohybu vyhýbat se přílišnému seskupování, před vstupem do osady nechat ji prohlédnouti; vyrazit z vesnice jiným směrem, než který ve skutečnosti bude sledován, a vyhnouti se hlavním silnicím;

nepříteli se vyhýbat, používati lsti; útočiti naň jen v naprosté nutnosti a je-li zřejmě slabší;

nebrati s sebou zajatce — zanechati je po odzbrojení na místě;

vlastní raněné zanechati na starost obcím;

zakázati mužstvu obléci se do civilních šatů;

držeti rotu pohromadě a dobře ji zajistiti;

stravovati se mimo obytná stavení;

osobně dohlížeti na bdělost strážných;

odpočívati neb ubytovati se v místě, které je méně vhodné pro útok nepřítelů; vždy si zajistiti alespoň jeden směr pro ústup a udati jej mužstvu pro případ přepadení zároveň s místem příštího shromáždění;

ve vesnici se neubytovati rozptýleně, lépe vyhledati osamocený dvorec anebo menší skupinu domů nebo malý les;

nikdy se neubytovati znovu v místě, v němž bylo už jednou nocováno;

snažit se nejprve přerušiti telefonické a telegrafní spojení, aby nepřítel nemohl býti zpraven o přepadu a aby nemohl rychle přivolat posily;

důležité zprávy opatřené podpisem velitele odeslati ihned poštovními holuby s udáním místa a hodiny odeslání.

Tyto roty měly právo rekvirovati v okolí všechno, co se jim nedostávalo; byla to hlavně kola a motocykly, také nákladní auta.

*

V dalších řádcích budeme sledovati činnost dvou rot, které ještě 21. září byly vyslány do Gand, odkud první měla vyraziti ve směru na jih, druhá na jihovýchod. Nechme vyprávěti velitele těchto jednotek, kteří tyto vzpomínky napsali (viz přiložený náčrt).

A. Akce roty por. Gérarda (nynějšiho majora gen. št.).

I. Raid na Pommereul.

Úkolem této roty bylo zničiti železnici a telegrafní vedení v prostoru mezi Ath-Leuze-Tournai na severu a rovnoběžkou vedoucí přes Mons na jihu, jímž procházelo několik větví železniční dráhy většího místního významu. Z těch pak zvláště dvě železnice, a to Ath-Leuze-Tournai a Mons-Valenciennes byly zařízeny na větší provoz.

Bylo žádoucí, aby poslední z nich, která byla zdvojená kanálem, byla především cílem výpravy; přerušení podružných větví mohlo se provésti až při zpáteční cestě.

Veliteli se zdálo logickým nedělati si předem přesný plán výpravy, poněvadž neznal způsob obsazení německými vojsky v tomto prostoru; bylo potřeba získati nejprve zprávy o nepříteli.

Rota o 108 mužích přibyla 21. září drahou do Gand, kde provedla nutné rekvisice k doplnění svého výstroje. Odpoledne 22. září nastoupila cestu a chtěla na konci své první etapy dosíci městečka Audenarde, které v tu dobu bylo ještě v belgických rukou a které bylo určeno jako výchozí místo pro vlastní akci. Avšak pro poruchy rekvirovaných a nepřizpůsobených dopravních prostředků dostala se rota jen do Deynze.

Hned při příchodu zprávil nás obyvatelstvo této osady o tom, že spojenecký letoun přistal k večeru nedaleko řeky Escaut, kde už nebylo našich jednotek.

Tato zpráva trochu změnila náš plán; bylo rozhodnuto překročiti řeku Escaut místo u Audenarde u osady Gavere, odkud bychom mohli dosíci místa přistání letounu; domnívali jsme se, že získáme nějaké zprávy o situaci.

Tímto činem jsme přispěli ku pomoci kapitánu francouzského letectva Goysovi a poručíku Happeovi, kteří měli dodati důležitou zprávu gen. Joffra hlavnímu velitelství belgické armády. Po zničení letounu vydali se na cestu do Gand, aniž nám mohli podati zprávu o situaci nepřitele.

Příštího dne jsme dorazili do města Renaix, které již předtím bylo navštíveno německými cyklisty. Tam jsme zvěděli, že Ath a Leuze byly také již obsazeny na nějaký čas Němci; o tom, co se děje dále na jih odtud, jsme však nedostali žádných zpráv.

Šlo nám hlavně o to, abychom nenarazili na místo, které by bylo silně nepřítelem obsazeno; naopak, abychom dosáhli svého cíle, bylo nutno proklouznouti mezi nepřátelskými osádkami. To by ovšem bylo možné jen tehdy, kdybychom znali jejich rozmístění.

Proto jsme 25. září postupovali do neznáma — jedině za tím účelem, abychom bez prozrazení dosáhli prostoru na jih od transversálky Ath—Leuze. Zdálo se nám výhodné překročiti ji uprostřed mezi těmito osadami, což se také stalo.

K přenocování jsme si vyhledali vesnici Blicquy, ležící na pokračí le-
sa, která se nám proto zdála nejlepším útočištěm před nepřítelem.

Od obecních starších jsme tentokrát získali již přesnější zprávy.

Město Mons, jak nám řekli, bylo obsazeno silnou německou posádkou
s intendantními útvary, s nemocnicí atd. pod velením plukovníka von
Grapöwa. Odtud odcházely čas od času oddíly, jimž bylo svěřeno obsa-
zovat území a rekvirovat.

Co se týká dráhy z Mons do Valenciennes — našeho prvního cíle —
bylo nám řečeno, že jsou na ní dopravovány četné vojenské transporty a
že je dobře hlídána. Radili nám, abychom se dali na Beloeil, kde bylo dů-
ležitě středisko rekvisice, kudy často procházeli Němci a kde bychom bez-
pochyby mohli dostat přesnější zprávy.

A poněvadž zámek Beloeil byl přibližně na našem směru, bylo roz-
hodnuto, aby byl cílem našeho zítřejšího postupu. Bylo to rozhodnutí od-
vážné, poněvadž jsme tam mohli narazit na nepřítele, avšak nutné proto,
že nám skýtalo naději na získání zpráv o nepřátelské situaci.

Do Beloeil jsme dorazili ráno 26. září a z úst samého knížete de Ligne,
majitele zámku, jsme zvěděli, že nepřátelští cyklisté v počtu asi čtyř set
opustili právě zámek po noci, kterou v něm ztrávili. Podle vypravování
obyvatelů zámku se zdálo, že nepříteli nebyla neznáma činnost belgických
cyklistů v prostoru Braine-le-Comte. Mimoto nás uvědomili, že železnice
z Mons na Valenciennes je dobře hlídána německými strážemi, které stojí
na každém mostě přes kanál z Mons do Condé. Nicméně nám dávali na-
ději na úspěch řkouce, že tyto stráže na jednotlivých místech nejsou sil-
nější než deset mužů.

Poté bylo rozhodnuto vzít kanál útokem při výstupu z lesa, který se
táhl 8 km na jih od Beloeil. Za cíl byl vyhlédnut most u Hensies; byl do-
statečně vzdálen od Mons, a proto výhodně položen pro případ, kdyby po-
sádka Mons chtěla zatarasit rotě ústupovou cestu na sever.

Podle mapy se zdálo, že bude nejvýhodnější útočiti naň z boku ze smě-
ru od Harchies—Bernissart.

Kolem 17 hodin jsme dosáhli vesnice Harchies. Její obyvatelé po-
tvrdili zprávy získané v Beloeil, ale podotkli, že stráže na mostech byly
zesíleny na 50 mužů a že každé velí důstojník.

Tyto zprávy čerpané z několika pramenů nám ujasnily, že útok bude
velmi těžký a ústup — i při úspěchu — velmi problematický. Bylo proto
učiněno rozhodnutí — snad trochu odvážné — zůstat na místě do příštího
dne. Na jedné straně jsme se vydávali v nebezpečí nepřátelského útoku,
na druhé straně však toto nebezpečí bylo vyváženo možností provést za
noci průzkum kanálu s hlediska přechodu mimo mosty; a i kdyby výsle-
dek průzkumu byl negativní, zůstala by nám výhoda, že bylo možno, aby-
chom — znáje terén — mohli vyrazit k útoku s odpočínutou jednotkou
a v době, kterou si sami určíme.

Utábořili jsme se proto v bažinaté a napolo opuštěné rovině u Ber-
nissart opodál jednoho dvorce.

Zatím co mužstvo odpočívalo, důstojníci provedli velmi obezřele ob-
hlídku břehu kanálu blízko mostu u Hensies. Zjistilo se, že všechny pro-
středky pro převoz byly Němci pečlivě soustředěny a hlídány na jižním
břehu; nikde nebylo možno nalézt jině.

To nás donutilo k útoku přímo na most.

Naděje na úspěch byly velmi malé; rychlost našich kol a tma byla naší výhodou; proti nám bylo účelné rozčlenění silných nepřátelských stráží, které dovolovalo v několika minutách soustředění stráží od sousedních mostů.

Každá rána z pušky znamenala jistý poplach.

Od 4 hodin ráno byla rota připravena na jižním břehu kanálu de Blaton čelem na výši Harchies vrhnouti se na zapískání co nejrychleji na most u Hensies.

Byla rozdělena na čtyři skupiny, z nichž každá měla svou úlohu: čelní skupina měla bodákem odstraniti stráž na mostě, druhá měla postupovati jako bočný voj směrem na západ, třetí s ženisty měla se dostat k mostu a zničiti jej a čtvrtá jako bočný voj měla postoupiti ve směru na východ.

Ve 4 hod. 15 min. byl dán rozkaz k vyražení.

Jakmile čelo přišlo do blízkosti mostu, bylo na rotu střeleno z oken blízkých domů. Potom začala střelba vpravo a rozšířila se na všechny strany.

Bylo hned jasno, že podmínky úspěchu — překvapení — nebylo dosaženo a prodlužovati boj že by mělo v zápětí ztrátu lidí i výbušin. Bylo nutno využití ranní mlhy, kdy palba nepřítel nebyla ještě dosti přesná, k odpoutání.

Rota se vrátila ve směru na Harchies. Ztratila 8 mrtvých a tolikéž raněných; ranění byli na rekvirovaných vozech dovezeni do Beloeil, kde byli ve vší tajnosti ošetřováni obyvatelstvem, takže se mohli později navrátiti k vlastní armádě.

Bojem se ukázalo, že by bylo zbytečné snažiti se prorazit zeď, kterou byl dobře hlídáný kanál.

Z třaskavin nám zůstalo ještě asi 50 kg.

II. Ničení na jih od Ath.

Při příchodu do Leuze, který nebyl dosud obsazen nepřitelem, zvěděli jsme od telegrafistů, že Němci právě obsadili nádraží Ath oddílem, za nímž následuje pochodový proud, který se pohybuje od východu k západu.

Tato zpráva dala podnět k úvahám o zajištění ústupu a přinutila nás, abychom započali co nejdříve ničení, a to počínaje od východu.

Jakmile jsme zvěděli, že malá vesnička Chièvres, asi 6 km na jih od Ath, je také obsazena nepřitelem, nerozmýšleli jsme se pokusiti se hned o přerušení trati jdoucí na Saint Ghislain; podařilo se nám zničiti nedaleký můstek na sever od stanice.

Malé zásoby trhavín nás donucovaly k šetření; proto bylo použito jen 5 kg, které stačily k přeražení kolejí a utvořily dosti značnou díru do zdiva.

Tentýž den — 28. září — byl zničen ještě most přes silnici, 600 m na jih od stanice Ormeignies; použili jsme při tom 12 kg třaskavin.

Při návratu do Leuze bylo nám řečeno, že vozy naložené rekvirovaným obilím mají býti osobně převzaty plukovníkem von Grapöwem, jehož návštěva byla očekávána; nastražili jsme naň léčku, avšak bez výsledku.

Při tom se jedna z našich hlídek setkala s převážnou jezdeckou hlídkou francouzskou přicházející z Lille. Tato příhoda nám dodala nové chuti. Uvědomili jsme si, že když nám bude uzavřena cesta k severu, budeme se ještě moci probít k západu, kde byli Francouzi.

Po noci ztrávené v Chapelle à Oie došla nás 29. ráno zpráva, že německý předvoj postupující z Ath dosáhl Ligne; to nás přimělo k tomu, abychom posledními 12 kg tráskavin vyhodili ještě můstek nedaleko od Tourpes.

Než jsme nastoupili zpáteční cestu k severu, oznámil nám starosta osady Tourpes, že Tournai bylo znovu obsazeno vlastními vojsky. Tím byla velmi jednoduše vyřešena naše zpáteční cesta; obrátili jsme se na Tournai.

III. Kolem Tournai.

V Tournai byli spahiové a teritoriální vojska, jimž velel belgický generál Frans, doprovázen belgickými četníky. Od něho jsme zvěděli přesnou situaci, zvláště pak zprávy o německém proudu postupujícím z Ath. Síla této jednotky byla považována za tak značnou, že bylo rozhodnuto vyklidit město a ustoupit, což bylo provedeno již příštího dne.

Nabídl jsme generálovi hned své služby, které rád přijal.

Jakmile jsme dostali tráskaviny, první naší starostí bylo připravit k přerušení železnici z Ath do Tournai, která až do té doby nebyla nikde porušena.

V 23 hodin asi desítka nás vsedla na lokomotivu, řízenou výborným strojvůdcem, jehož bratr byl krátce předtím zastřelen, a se zhašenými světlý jsme dorazili k můstku přes říčku Dendre asi 1300 m na západ od stanice Chapelle à Vattines a vyhodili jsme jej do povětří 14 kg tráskavin.

Aby nepřítel nemohl rušit evakuaci Tournai, uložil nám generál Frans zdržovat nepřítel na ose Frasnes les Buissonal—Tournai.

Když jsme odrazili u Rumillies asi 15tičlennou jezdeckou hlídku přicházející od Havinnes, nastoupili jsme cestu na Frasnes.

A právě v tu dobu přelétl nad námi letoun spojeneckých barev, který se snesl na zem nedaleko nás. Pilot — anglický poručík — domníval se, že upadl do rukou Němců. Pomohli jsme mu zničit letoun a doprovodili ho až do Tournai.

Při příchodu do Frasnes oznámil nám jeden občan, že síla proudu nocujícího v Ath a okolí je asi 1 pěší brigáda. Aby dodal svým slovům váhy, vytáhl rekvisiční poukázku podepsanou německým generálem, která v záhlaví měla označení „41. záložní brigáda“. Na základě znalostí, které jsem měl o organizaci nepřátelské armády, bylo toto číslo a označení pro mne cosi neočekávaně nového. Proto se mi zdál tento dokument tak důležitý, že jsem se nerozpakoval jej ihned odeslati do Antverp poštovním holubem, kterého jsme měli s sebou.

Abychom uškodili něčím nepříteli, který nám byl již nablízku, nechali jsme vjeti do nádraží zatíženou lokomotivu plnou parou.

Tu noc jsme přenocovali v Mourcourt.

Na druhý den, kdy evakuace Tournai byla skončena, vydali jsme se na cestu do Gand, kamž jsme dorazili 3. října po překročení řeky Escaut u Pecq.

IV. Raid na Tournai.

Při příchodu do Gand bylo podáno telefonické hlášení hlavnímu stanu o výsledcích naší činnosti.

Hned poté byl rotě svěřen další úkol: měla zničením trati odříznouti město Tournai od východu. Tato úloha byla přijata s radostí, poněvadž se s mužstvem takto již vycvičeným dalo leccos podniknouti; scházely jen tráskaviny. Bylo slíbeno, že jich dostaneme 100 kg.

Při návštěvě u gen. Cloutena na jeho SV. v Gand byli jsme informováni o celkové situaci, která byla velmi znepokojující. Tři sbory nepřátelského jezdeckta vyložené v prostoru Mons postupovaly proti francouzským silám u Lille v síle jednoho sboru jezdeckta a několika pěších divisí. Stráž u Audenarde i u Gand byly již znepokojovány nepřítelem. Měli jsme dojem, že naše vyrazení z vlastních linií bude čím dále tím obtížnější, a nedojdou-li slíbené třaskaviny v krátkém čase, že bude ztracen psychologický moment akce na zadní spojení německé masy, která postupovala k jihu.

7. října večer konečně došly bedny s třaskavinami; byly hned rozdány a připevněny na kola.

Druhého dne jsme nocovali v Audenarde. Důstojníci ztrávili celou noc vyhledáváním přesných zpráv o nepříteli. Dřívější události nás naučily poznatku, že rychlost provedení nějaké akce závisí na přesném plánu vybudovaném na zprávách.

A právě tyto zprávy jsme dostali od jistého poručíka, který byl v kraji již po několik dní a pak od jednoho telegrafního úředníka v Audenarde; ten svým důmyslem dovedl nám opatřit úplný obrázek nepřátelského obsazení kraje, který nás nejvíce zajímal. K tomu využil signálního spojení mezi stavidly na kanálech, jichž je v této krajině velké množství, a kterého si Němci, kteří obsadili hlavně telefonní ústředny, nevšimli.

Poněvadž jsme znali situaci, nebylo nám těžko stanovit směr cesty nejméně nebezpečné; při tom jsme uvážili i možnost pohybů nepřítele od východu na západ.

Bylo rozhodnuto provést raid v noci s 9. na 10. října. V stejnou dobu budou zničeny všechny tři větve vedoucí z východu do Tournai, a to u Quartes, u Beclers a u Vaulx—Antoing.

Dali jsme se do podrobného studia mapy, abychom si zapamatovali cestu tak, aby nebylo třeba během postupu svítiti na mapy nebo žádati zprávy od obyvatelů.

Mužstvu bylo doporučeno, aby se snažilo projeti osadami v naprostém tichu tak, aby zbytečně nebudilo pozornost obyvatelů, a srazí-li se s nějakým občanem, aby se pokoušelo mluvit německy.

Vyrazili jsme v 19 hodin v jedné skupině bez zajištění, neboť rychlost pohybu nás dostatečně zabezpečovala.

V 21 hodin jsme dosáhli prvního místa Quartes a ve 22 hod. 15 min. posledního u Vaulx—Antoing. U každého ponechána jedna část a v 23 hodin měly zaznět najednou všechny tři exploze.

Zdalo se, že postup, který byl proveden s dostatečnou rychlostí, unikl pozornosti nepřítele, hlavně pro svou bezhlučnost. Charakteristickou známkou cyklistické jednotky je, že může rychle a bez hluku v noci proklouznouti.

Na potvrzení toho jeden typický případ:

Při průjezdu osadou Arc—Ainieres bylo vidět v osvětlené a dokořán otevřené kovárně německé hulány, jak bezstarostně kovají své koně. Rota projela na 2 m kolem nich, aniž si toho kdo z nich povšiml.

V 23 hodin skutečně zazněly téměř současně tři exploze. Tím byl způsoben poplach u nepřítele, a proto bylo třeba rychle nastoupiti zpáteční cestu.

Za svítání jsme dosáhli bez nehody Audenarde, abychom mohli poděkovati těm, kteří nám svými zprávami pomohli ke zdaru akce.

Je nutno poznamenati, že mužstvo po této desetihodinové noční práci bylo velmi unaveno nejen tělesně, nýbrž i duševně stálým nervovým vypětím. Je to přirozené, jestliže si uvědomíme, že se ničení u Vaulx dalo jen 1 km od stanice, kterou měli Němci obsazenu. Podobně tomu bylo i na druhých dvou místech.

Němci se domnívali, že přerušení trati je dílem obyvatelstva; proto předepsali knížeti de Ligne, na jehož pozemku se explodě u Vaulx udála, pokutu ve výši půl milionu franků.

V. Poslední akce v prostoru Audenarde.

Při příchodu do Audenarde jsme byli svědky všeobecného vzrušení, které zde vládlo, poněvadž se posádka připravovala opustit město.

Přesto si naše rota odpočinula v Petegem nedaleko Audenarde.

Příštího dne (11. září) jsme zjistili, že nebylo pomýšleno při evakuaci města na ničení železnic. Domnívali jsme se, že to bylo opominuto, ale při hledání výbušin jsme se setkali s plukovníkem ženijního vojska Tournayem, který vypracoval podrobný plán ničení a měl k dispozici nákladní auto naložené výbušinami; neměl však personálu, který by provedl ničení po stránce technické, ani mužstva k zajištění.

Svolil k tomu, abychom jeho plán provedli; tím se nám zároveň dostalo do rukou až dosud nám neznámé množství výbušin.

Tak byly zničeny — kromě výhybek v Orroir a Audenarde: u Escanaffles železniční most přes Escout 250 kilogramy, most 1 km na jihozápad od kostela v Bevere 100 kilogramy, most místní dráhy 700 m na severoseverovýchod od kostela v Leupegem 50 kilogramy.

To byla poslední práce naší rotý jako samostatné jednotky.

15. října dosáhla hlavního stanu ve Furnos cestou přes Deynze, Ostende a Westende.

B. Akce rotý por. Kaymeulena (dnešního podplukovníka).

Tato rota byla určena k činnosti ve směru na Hal.

Z Antverp odvezla s sebou mezi jiným asi 500 kg výbušin a 4 poštovní holuby. Poněvadž bylo rotě dovoleno, opatřit si chybějící materiál rekvisicí, byl den 22. září věnován rekvisici motocyklů, kol, nákladního auta a jiných potřeb.

Odchod stanoven na 23. září časně zrána.

Osady na jih od Gand byly ještě v rukou dobrovolníků a civilních gard; proto mohla rota pochodovati pohromadě až do Meirelbeke. Teprve tam jí velitel oznámil úlohu a poukázal na choulostivost a nebezpečí podniků. Váhavci byli odesláni do Gand a tak měla rota 80—90 mužů.

Po krátké zkoušce, již se chtěl velitel přesvědčiti o účinnosti trhavin, které měl s sebou, vydala se rota na cestu v tomto učlenění:

nejprve dva motocyklisté — tvořící čelní hlídku, pak — asi na 1 km vzadu — přibližně třetina cyklistů, pak — zase na 1 km — hlavní voj, t. j. družstvo ženijního vojska, druhá třetina cyklistů, auto naložené třaskavinami a konečně zase na 1 km poslední třetina cyklistů. Velitel byl vpředu, druhý důstojník vzadu.

Mimo případ překvapení bylo zakázáno střeliti.

Větším místům jsme se vyhnuli; celý postup se dál bez výstřelu a možno říci, že snad ani obyvatelé, zalezlí před nebezpečím, ji nezpozoro-

vali. Nebylo si ani přátel nějakého styku s obyvatelstvem a tak často, když některý z účastníků projížděl svou rodnou vsí, musil se spokojit jen pohledem na ni.

V Santbergen, v zámku hraběte de Lallaing, belgického vyslance v Londýně, umístila se rota na sklonku dne k odpočinku, když se předtím zajistila před možným překvapením, ač nic podezřelého nebylo hlášeno.

Oba důstojníci ztrávili noc studiem mapy a úvahami o podniku následujícího dne, který byl již dnem činnosti.

Bylo rozhodnuto provést ničení na železnici vedoucí z Hal na Tournai, a to na několika místech současně, aby její oprava byla obtížnější a zdoluhavější. Po provedení tohoto úkolu neměl se díti ústup k severu, jak by to nepřítel jistě předvídal, nýbrž naopak mělo se pokračovati co možná k jihu. Byly určeny jednotlivé hlídky, které měly provést ničení na první trati, na kterou narazí a určeno místo shromáždění po provedení akce.

Ze Santbergen jsme odjeli za svítání a za ranní mlhy v tomto učlenění:

Předvoj — jedna třetina roty s přiděleným důstojníkem, hlavní voj — na vzdálenost 1 km — další jedna třetina sil s autem, a konečně zadní voj, zbytek roty na 1 km za hlavním vojem.

Dosáhli jsme nejprve lesa Strihoux, kde jsme v osamělém dvorci, asi na 1500 m na sever od železnice blízko Bierghes, odpočívali.

Pochod byl dosti unavující a rota se cítila stále ohrožována; bylo nutno každou chvíli se zastavit ze strachu před srážkou s proudy nepřátel, které šťastnou náhodou nekryly příliš své boky; zato se však celý kraj hemžil hlídkami jezdeckými nebo Landsturmu, které procházely hlavně po cestách mimo hlavní silnice.

Avšak auto brzy vypovědělo službu a proto, aby nás neprozradilo, bylo po rozdělení traskavin mezi mužstvo odesláno zpět.

Tak přišla nota až k uvedenému dvorci u Bierghes. Syn majitele dvorce, starosta osady Bierghes, nám podal přesnější zprávy. Teprve po rozmluvě s ním bylo rozhodnuto korunovati činnost oddílu zničením tunelu u Braine-le-Comte.

Jakého však jsme se dožili zklamání, když jsme zjistili, že 500 kg traskavin nebude stačit k zničení tak velké stavby!

Na štěstí se nám syn majitele dvorce hned přiznal, že byl přinucen Němci, aby do tohoto mostu vložil minu, která je připravena k zapálení. Hned se nám nabídl, že nás povede za noci k uvedenému mostu.

Tím se cíl podniku upřesňoval.

Mezitím hlídka pozorující železnici hlásila příjezd transportu vojsk. Čas rozhodl. Dvorec byl opuštěn a rota útočila na málo strážnou trať Hal-Engnien, kde po předchozím přerušení telefonních a telegrafních vedení byly zničeny dva můstky u Bierghes.

Odtud postoupila rota co nejrychleji k stanici Quenast, kde za pomoci staničního personálu zničila telefonní a telegrafní zařízení, výhybky a p. Trať Hal-Rebecq, která byla sice strážena nepřitelem, avšak málo jí bylo jím užíváno, byla tak nepoužitelná.

Až dosud se oddílu podařilo vždy proklouznouti mezi nepřátelskými strážemi, které hlídkovaly na státní silnici Hal-Engnien.

Další postup směřoval na jihovýchod. Silnice jdoucí na Mons byla překročena malými skupinkami a kolem 17. hod. dosáhla rota úkrytu v menším lesíku položeném asi 400 m od železniční trati Bruxelles-Mons.

Z tohoto místa byl vypuštěn poštovní holub, který měl přinést do hlavního stanu belgické armády hlášení o dosavadní činnosti roty.

Avšak od této chvíle bylo jasno, že se postavení roty stává kritickým. Železnice byla velmi silně strážena strážemi vzdálenými od sebe na 100 m a spojenými signálním zařízením s ústřednou, která byla na každém kilometru. Po železnici jezdily trény jednotek s určením do Alsaska-Lotrinska, transporty se zásobami, s raněnými, zajatci atd.

Vzadu na hlavní silnici vedoucí na Mons bylo lze jasně rozeznat hrčení dělostřeleckých baterií. Průzkum předvoje byl obtížný a hlášení docházela opožděně. Kukátkem bylo možno pozorovati vrůstající nepokoj nepřátelských stráží.

Bylo naprosto nemožné na tomto místě vyčkávati noci. Panovalo všeobecné přesvědčení, že přítomnost roty je prozrazena, a proto bylo rozhodnuto překročit stůj co stůj železnici a utéci se do lesa Houssiére*) a odtud pak působiti podle okolností.

Za snášejiho se přitím podařilo se několika mužům překročití trať, aniž vzbudili pozornost strážných. Pod záštitou pobočných stavení jednoho dvorce podařilo se zbytku dosíci železničního náspu plížením se řepným polem. Mohlo býti kolem 18 hod. 15 min.

V okamžiku, kdy se oddíl chystal učiniti rozhodný krok, přijížděl po trati transport asi 26 vagonů a na pokřik strážných zastavil vlak zrovna před rotou, která byla takto prozrazena.

Hned poté nastala přestřelka. Belgická rota cyklistů se rozhodla draze prodati svou kůži. Avšak zatím co se obírala stráží doprovázející vlak, ozvala se i za ní střelba; byla to asi stovka jezdců a obrněná auta nepřitele, která jí odřízla ústupovou cestu a která střílela do zad roty asi na 300 m od silnice z Hal do Braine-le-Comte.

Přes to se podařilo hlídce 4 mužů pod záštitou přitím a využitím terénu zničití telefonní a telegrafní vedení, projíti na sever od stanice Hennuyères a provést podobné zničení i na sever odtud.

To se stalo kolem 19 hod. 30 min., kdy bylo veliteli nade vši pochybnost jasno, že pokračování v nerovném boji je velmi obtížné.

A sotvaže dal rozkaz k přerušení boje, byl raněn. Zatím co se části roty podařilo skrýti se po domech v Quenast, podařilo se veliteli roty s několika muži — mezi nimiž byl jeden těžce raněný — ukrýti ve větším lomu. Z něho byl za večera odveden do malé kavárničky v Quenast; zatím co byl ošetřován místním lékařem, vtrhla tam menší skupina Němců, která ho zajala.

Druhému důstojníkovi se podařilo v čele asi 20 mužů po mnohých obtížích přece dosáhnouti vlastních linií a navrátiti se k armádě.

*

Jaký účel má vyprávění těchto příběhů?

Chtěl jsem na nich jen ukázati, že podobné podniky pohyblivých jednotek jsou možné, zvláště jsou-li podporovány — neb alespoň nejsou-li bržděny — civilním obyvatelstvem kraje, v němž jsou podnikány.

Mimoto jsem chtěl vzbuditi jejich líčením alespoň přibližnou představu o možnostech a způsobu provádění podobných

*) Les Houssiére není vyznačen na náčrtu; je pravděpodobně blízko železnice na sever od Hennuyères.

akcí „rychlými jednotkami“, jejichž organizaci se věnuje v moderních armádách značná pozornost; je zřejmo, že lépe vyzbrojenými, lépe organizovanými a pro podobné úkoly vycvičenými jednotkami, než byla uvedena — ad hoc sestavená — rota belgických cyklistů — možno dosáhnouti pronikavějších úspěchů. Pro sestavení takových „rychlých jednotek“ má nejlepší předpoklady námezdní armáda; může je postavit z dobře vycvičených vojáků hned při vyhlášení války, aby jimi mohla rušiti mobilisaci pohraničních posádek sousedního státu, dopravu na jeho důležitých komunikacích atd.

Konečně jsem chtěl dosáhnouti toho, aby ti, kdo si uvědomí možnost podobného nebezpečí, mohli přemýšlet o způsobu, jak by se dalo takovým případům čeliti a co by vyžadovala obrana proti nim.

Štábní kapitán Jan Valníček:

Bezpečnost vlastních vojsk při prostřelování mezerami z těžkých kulometů.

(Dokončení.)

K f): Viditelnost krajníků.

Pojmem „viditelnost“ rozumíme zde pojem viditelnosti relativní. Kdybychom měli na zřeteli viditelnost absolutní, nemohli bychom prostřelovati vůbec. Na př. posice krajníků budou jen chvílemi nejasné pro kouř anebo pro přechodný skryt atd. Pro tento případ je třeba míti v zásobě určitý koeficient bezpečnosti, který nazveme k . Myslím, že by další bezpečnostní opatření v tomto směru bylo možno realizovat i tím, že by tito krajníci identifikovali svá místa třeba nějakým vhodným terčem, světlem záblesku (jako bývají na kolách t. zv. cabochon) atd., ovšem se strany nepřítelů neviditelným.

K g): Odražené střely.

Snad nic nemůže působiti nepříznivějším dojmem než odražené střely. A právem. Takováto střela opisuje úplně „divokou“ dráhu, převrací se a může způsobiti nejtěžší zranění, o nepříznivém akustickém dojmu ani nemluvě.

U zbraní s extrémně plochou drahou střely, jako je kulomet, může podobný odraz nastati velmi snadno. Proto musíme těmto odrazům zabrániti v každém případě. Zde nepomůže nic bezpečnostní koeficient, který by zvětšoval bezpečnostní mezeru, protože dráhy těchto střel mohou jíti rovnoběžně s čelem vlastních vojsk, a to by znamenalo, voliti tuto mezeru tak velikou, jak dlouhou dráhu opisuje odražená střela, abychom dosáhli morální jistoty, že nebudou vlastní vojska zasažena. Zde musíme dosáhnouti bezpečnosti jinak.

Teoreticky mohou nastati odrazy tehdy, když bude kulomet stříleti na cíle, jejichž dálka od vlastních vojsk je menší než polovina dálkového rozptylu. Tím jsme dospěli ke kvantitativnímu vyjádření další podmínky bezpečnosti, kterou bychom mohli formulovati takto:

Cíl nesmí býti blíže k vlastním vojskům, než je polovina největšího dálkového rozptylu. To však nestačí, musíme zde míti ještě určitý koefi-